

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om statsandel för kommunal basservice ändras. Det föreslås att kommunerna ersätts för de temporära förseningar av kommunal-, samfunds- och fastighetsskatteinkomsterna som föranleds av ändringarna i betalningsarrangemangen för beskattningen 2020. Ersättningen betalas till kommunerna i proportion till utdelningen av kommunalskatten enligt debiteringen, utdelningen av samfundsskatten och de uppskattade fastighetsskatterna 2020. Ett motsvarande belopp, ökat med det uppskattade beloppet av dröjsmålsränta som ska redovisas till kommunerna på grund av ändringarna i betalningsarrangemangen, dras år 2021 av från ersättningen för förlorade skatteinkomster som föranleds av ändringar i beskattningsgrunderna.

Förslaget har samband med de åtgärder som statsminister Sanna Marins regering vidtagit på grund av konsekvenserna av koronavirusepidemin. Propositionens syfte är att förhindra att de stödåtgärder som avser betalningsarrangemangen för företagsbeskattningen inverkar negativt på kommunernas ekonomiska situation.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
3 Målsättning	4
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	4
4.1 De viktigaste förslagen.....	4
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	5
5 Specialmotivering	6
6 Ikraftträdande.....	7
7 Förhållande till andra propositioner.....	7
7.1 Samband med andra propositioner.....	7
7.2 Förhållande med budgetpropositionen.....	7
8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	7
LAGFÖRSLAG	9
Lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice.....	9

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Statsminister Sanna Marins regering har som mål att underlätta situationen för företag som drabbats av ekonomiska svårigheter till följd av koronavirusepidemin och på så sätt undvika konkurser i annars livskraftiga företag. Samtidigt med denna proposition har regeringen överlämnat en proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta. I den propositionen föreslås en temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta (1556/1995) så, att dröjsmålsräntan eller förseningsräntan på skatt som är föremål för betalningsarrangemang eller betalningsuppskov sänks för en viss tid.

Dröjsmålsräntan eller förseningsräntan på skatt som är föremål för betalningsarrangemang eller betalningsuppskov sänks temporärt med tre procentenheter. Ändringen är tidsbegränsad och gäller skatt som förfallit till betalning 1.3.2020 eller därefter. Begränsningen av ändringens tillämpningstid hänför sig till spridningen av koronavirusepidemin och tillspetsningen av de ekonomiska svårigheter som den orsakar företagen under mars 2020. Nedsatt dröjsmålsränta kan således gälla t.ex. mervärdesskatten för skatteperioden januari 2020 och förskottsinnehållningar som innehållits i februari 2020 och vars betalningsdag var den 12 mars 2020.

Nedsatt ränta ska tillämpas på betalningsarrangemang och betalningsuppskov som har vidtagits efter ikraftträdandet av lagen och för vilka ansökan lämnas in senast den 31 augusti 2020. Avsikten är att ändringen ska vara tidsbegränsad och dess syfte är att hjälpa företag som drabbats av betalningssvårigheter att klara av den plötsliga stagnationen i kassaflödet till följd av koronavirusepidemin. Eftersom det är fråga om ett betydande undantag från dröjsmålsräntan eller förseningsräntan jämfört med andra skatteskulder, är den föreslagna bestämmelsen tidsbegränsad och kan i praktiken tillämpas på skatter som förfaller till betalning under en sexmånadersperiod (1.3.2020–31.8.2020).

Samtidigt lindrar Skatteförvaltningen genom sina egna åtgärder villkoren för betalningsarrangemang vid beskattningen. Bestämmelser om betalningsarrangemang vid beskattningen finns i 41 och 43 § i lagen om skatteuppbörd (11/2018). Skatteförvaltningen har utfärdat ett beslut om förfarande vid betalningsarrangemang (1017/2019). Åtgärderna hänför sig bl.a. till tidtabellen för betalningsposterna i betalningsprogrammet samt möjligheten att inkludera nya skatter i ett betalningsarrangemang som är i kraft. Den första posten i betalningsprogrammet kan t.ex. förläggas till tre månader från det att ansökan om betalningsarrangemang gjordes. Detta gör det lättare för företaget att klara av en akut kassakris, när den första betalningsposten i betalningsprogrammet är längre fram än en månad från det att ansökan om betalningsprogrammet gjordes. Dessutom är det möjligt att i betalningsprogrammet i efterhand inkludera skatter som förfallit till betalning efter det att betalningsprogrammet har gjorts under den värsta perioden av epidemin. För närvarande förfaller betalningsprogrammet, om det under betalningsprogrammets gång uppstår en ny skatteskuld för den skattskyldige.

Den lagändring som föreslås i den nämnda propositionen och Skatteförvaltningens ändringar i förfarandet med betalningsarrangemang bildar en helhet som underlättar den svåra situationen för företag som drabbats av betalningssvårigheter. Syftet med ett flexiblere förfarande är att göra det möjligt för ett annars livskraftigt företag att undvika konkurs och i slutändan också klara av sina skatteförpliktelser med hjälp av den betalningstid som betalningsarrangemanget medför.

Ändringarna inverkar på kommunernas skatteinkomster av kommunalskatten, fastighetsskatten och inkomstskatten för samfund. Eftersom konsekvenserna år 2020 är betydande, föreslås det att kommunerna kompenseras för den temporära minskningen av skatteinkomsterna som en del av ersättningen för förlorade skatteinkomster som föranleds av ändringar i beskattningsgrunderna enligt lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009).

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. På grund av ärendets brådskande natur har inga utlåtanden begärts om propositionen.

Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Med stöd av lagen om statsandel för kommunal basservice betalas till kommunerna statsandel för driftskostnaderna i fråga om basservice.

I 36 a § i den lagen finns det bestämmelser om ersättning för förlorade skatteinkomster som föranleds av ändringar i beskattningsgrunderna. Ett belopp som motsvarar de ändringar i kommunalskatteinkomsterna som föranleds av ändringar i beskattningsgrunderna och som genomförts från och med finansåret 2010 betalas till kommunerna i samband med statsandelen. Till kommunen betalas ett belopp som motsvarar kommunens förlorade skatteinkomster.

Vid beräkningen av kommunens förlorade skatteintäkter för finansåret tillämpas beskattningsuppgifterna för året före det år som föregått finansåret och skatteprocenten för det år som föregått finansåret samt invånarantalet vid utgången av det år som föregått finansåret.

Ersättningar för minskning av skatteinkomsterna till följd av ändringar av beskattningsgrunderna har i statsbudgeten ett eget moment 28.90.35.

Ändringarna av betalningsarrangemangen vid beskattningen är inte egentliga ändringar av beskattningsgrunderna, utan det är fråga om arrangemang för tidsmässig fördelning av skattebetalningen. De skatteinkomster som omfattas av betalningsarrangemangen uteblir inte, utan redovisningen fördröjs. Ersättning av försenade skatteinkomster i samband med statsandelarna för kommunal basservice förutsätter separata bestämmelser om saken i lag.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att kompensera kommunerna för konsekvenserna av de föreslagna ändringarna i betalningsarrangemangen vid beskattningen år 2020 för att den temporära minskning av skatteinkomsterna som ändringarna medför inte ska orsaka problem för kommunernas verksamhet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att kommunerna ersätts för de uppskattade skatteinkomstförluster som ändringarna i betalningsarrangemangen för beskattningen orsakar temporärt år 2020. Ersättningen riktas till kommunerna i proportion till utdelningen av kommunalskatten enligt debiteringen, utdelningen av samfundsskatten och de uppskattade fastighetsskatterna 2020. Motsvarande belopp ökat med

det uppskattade beloppet av dröjsmålsränta som ska redovisas till kommunerna på grund av ändringarna i betalningsarrangemangen dras av från ersättningen för förlorade skatteinkomster år 2021.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

De ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna ändringarna av betalningsarrangemangen vid beskattningen beskrivs närmare i den regeringsproposition som gäller detta.

Den minskning av skatteutfallet som följer av sänkningen av dröjsmålsräntan samt av lindringen av villkoren för förfarandet för betalningsarrangemangen och förfarandet för uppskov med betalningen infaller under mars–augusti 2020. På motsvarande sätt kommer ökningen av skatteutfallet att infalla under tiden från september 2020 till september 2021, om betalningsarrangemangen varar i 12 månader. Om en del av betalningsarrangemangen varar längre än 12 månader, infaller ökningen av skatteutfallet åren 2020, 2021 och 2022.

Med betalningsarrangemangen får den skattskyldige mera betalningstid för de skatter som omfattas av arrangemanget. Ur skattetagarnas, inklusive kommunernas, synvinkel innebär detta att skatterna redovisas senare. Vid betalningsarrangemangen kan den skattskyldige få en betalningstid på högst 24 månader. I och med betalningsarrangemangen flyttas skatteinkomster för år 2020 till åren 2021 och 2022. Det är alltså inte fråga om att skatteinkomsterna helt skulle utebli.

Kommunernas skatteinkomster beräknas minska med sammanlagt 547 miljoner euro år 2020, varav kommunalskattens andel är 422 miljoner euro, samfundsskattens andel 45 miljoner euro och fastighetsskattens andel 80 miljoner euro. Verkningarna av den temporära minskningen av skatteinkomsterna varierar från kommun till kommun. Verkningarna för en enskild kommuns skatteinkomster kan vara betydande. Åren 2021 och 2022 beräknas skatteutfallet öka på motsvarande sätt, eftersom betalningstiden enligt betalningsarrangemanget är högst 24 månader. Ökningen av skatteutfallet kan beräknas i huvudsak infalla år 2021.

	Uppskattning av skatteinkomsterna år 2020 (miljoner euro)	Verkningar av uppskjutningen av betalningar (miljoner euro)	Uppskjuten andel av skatteinkomsterna %
Kommunalskatt	19 964	422	2,1
Samfundsskatt	1 610	45	2,8
Fastighetsskatt	1 875	80	4,3

Tabell. Verknings av uppskjutningen av skattebetalningen på kommunernas skatteinkomster år 2020.

Det föreslås att den temporära minskningen av skatteinkomsterna år 2020 ersätts till kommunerna som en ersättning på grund av fördröjda skatteinkomster enligt den nya paragraf som föreslås i lagen om statsandel för kommunal basservice. Motsvarande belopp ökat med det uppskattade beloppet av dröjsmålsränta som ska redovisas till kommunerna på grund av ändring-

arna i betalningsarrangemangen dras av från ersättningen för kommunens förlorade skatteinkomster år 2021, eftersom de skatter som uppskjutits 2020 då ska betalas enligt betalningsarrangemangen. Det föreslås att ersättningen betalas till kommunerna i förhållande till utdelningen av kommunalskatten enligt debiteringen, utdelningen av samfundsskatten och de uppskattade fastighetsskatterna för 2020, och den ska dras av på motsvarande sätt. Dröjsmålsräntan på grund av ändringarna i betalningsarrangemangen beräknas uppgå till 20 miljoner euro i fråga om kommunalskatten, till 2 miljoner euro i fråga om samfundsskatten och till 3 miljoner euro i fråga om fastighetsskatten. År 2021 uppgår det belopp som dras av från ersättningen för förlorade skatteinkomster som föranleds av ändringar i beskattningsgrunderna till sammanlagt 572 miljoner euro. Av detta belopp är 442 miljoner euro kommunalskatt. Andelen för inkomstskatten för samfund är 47 miljoner euro och fastighetsskattens andel 83 miljoner euro. Beloppen inkluderar skatt och dröjsmålsränta.

De belopp som nämns i propositionen är uppskattningar. På basis av Skatteförvaltningens uppföljning i realtid fås det information om de skatteinkomster och betalda dröjsmålsräntor som på grund av betalningsarrangemangen inte har redovisats till kommunerna. Om uppskattningarna enligt propositionen avviker avsevärt från utfallsuppgifterna, ska beloppet av ersättningarna på grund av de fördröjda skatteinkomsterna och de dröjsmålsräntor som dras av senare preciseras så att de motsvarar utfallet, vilket kräver en lagändring. Sådana ändringar är möjliga att genomföra i samband med tilläggsbudgetpropositioner eller i samband med propositionen för den årliga ändringen av lagen om statsandel för kommunal basservice för år 2021.

Ur statens synvinkel är den föreslagna ändringen som helhet betraktat kostnadsneutral, eftersom den ersättning som betalas år 2020 dras av från ersättningen för förlorade skatteinkomster 2021. På basis av propositionen behöver statsbudgetens moment 28.90.35 för ersättningar för minskning av skatteinkomsterna till följd av ändringar av beskattningsgrunderna ökas med sammanlagt 547 miljoner euro för år 2020. Anslagsökningen föreslås i den andra tilläggsbudgetpropositionen som lämnas den 9 april 2020.

5 Specialmotivering

36 b §. Tidsbegränsad ersättning på grund av fördröjda skatteinkomster. Det föreslås att en ny 36 b § fogas till 7 a kap. i lagen om statsandel för kommunal basservice, där det föreskrivs om beaktande av ändringar i beskattningsgrunderna. I paragrafen föreslås bestämmelser om den temporära ersättning som föranleds av fördröjningar av skatteinkomsterna år 2020. Fördröjningen av skatteinkomsterna beror på den nya 5 e § som föreslås i lagen om skattetillägg och förseningsränta och på de åtgärder som Skatteförvaltningen beslutat om med stöd av 43 § i lagen om skatteuppbörd för att underlätta villkoren för betalningsarrangemang vid beskattningen. Dessa åtgärder beskrivs närmare ovan samt i regeringens proposition med förslag till lag om temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta.

Enligt 1 mom. ska ett belopp som motsvarar kommunernas uppskattade fördröjda skatteinkomster som föranleds av de ändringar i skattebetalningsarrangemangen som genomförts 2020 betalas till kommunerna 2020. Det föreslås att motsvarande belopp ökat med det uppskattade beloppet av dröjsmålsränta som ska redovisas till kommunerna på grund av ändringar i betalningsarrangemangen dras av år 2021 från ersättningen för förlorade skatteinkomster som föranleds av ändringarna i beskattningsgrunderna, eftersom de fördröjda skatteinkomster i huvudsak ska betalas då.

Dröjsmålsräntan redovisas till skattetagaren i enlighet med lagen om skattetillägg och förseningsränta. Eftersom verkningarna av att skatteinkomsterna fördröjs ersätts kommunerna med en separat ersättning, är det motiverat att år 2021 från ersättningen för förlorade skatteinkomster

till följd av ändringar i skattegrunderna dra av också det uppskattade beloppet av den dröjsmålsränta som ska redovisas till kommunerna på grund av ändringar i betalningsarrangemangen.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om ersättningsbeloppet och om fördelningen till kommunerna. På grund av att kommunalskatteinkomsterna fördröjs föreslås det att kommunerna ersätts med sammanlagt 422 miljoner euro, som betalas till kommunerna i proportion till utdelningen av kommunalskatten enligt debiteringen för 2020. På grund av att samfundsskatteinkomsterna fördröjs föreslås det att kommunerna ersätts med sammanlagt 45 miljoner euro, som betalas till kommunerna i proportion till utdelningen av samfundsskatten för 2020. På grund av att fastighetsskatteinkomsterna fördröjs föreslås det att kommunerna ersätts med sammanlagt 80 miljoner euro, som betalas till kommunerna i proportion till de uppskattade fastighetsskatterna år 2020. Från kommunen dras år 2021 av ett motsvarande belopp från ersättningen till kommunen för förlorade skatteinkomster som föranleds av ändringar i beskattningsgrunderna. Det uppskattade beloppet av dröjsmålsränta på grund av ändringarna i betalningsarrangemangen som fogas till det belopp som dras av från kommunerna uppgår till 20 miljoner euro i fråga om kommunalskatten, till 2 miljoner euro i fråga om samfundsskatten och till 3 miljoner euro i fråga om fastighetsskatten.

Utbetalningen av de ersättningar som avses i den föreslagna paragrafen föreslås bli genomförd på motsvarande sätt som utbetalningen av de ersättningar för förlorade skatteinkomster som avses i 36 a §. Finansministeriet betalar månatligen ut ersättningen till kommunerna i jämnstora poster i samband med utbetalningen av statsandelar. Den första posten betalas så snart som möjligt efter ikraftträdandet av lagen. På administrationen och utbetalningen av ersättningarna tillämpas 48 § 1 mom., 49 § 1 mom. samt 50—53 och 61—63 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Bestämmelser om överklagande finns i 12 kap i lagen.

6 Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Avsikten är att den första posten av den ersättning som föreslås i propositionen ska betalas till kommunerna senast i juni 2020.

7 Förhållande till andra propositioner

7.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har samband med regeringens proposition med förslag till lag om temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta, som avses bli överlämnad till riksdagen samtidigt med denna proposition.

7.2 Förhållande med budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020 som lämnas den 9 april 2020, där ett tillägg på 547 miljoner euro föreslås till moment 28.90.35 för år 2020.

8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Genom den föreslagna lagändringen balanseras de konsekvenser som ändringarna i betalningsarrangemangen för beskattningen har för kommunernas ekonomi år 2020. Propositionen ingriper inte i kommunens beskattningsrätt och rätt att bestämma om sin egen ekonomi som är skyddad enligt 121 § i grundlagen.

Regeringen anser att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) en ny 36 b § som följer:

7 a kap

Beaktande av ändringar i beskattningsgrunderna

36 b §

Tidsbegränsad ersättning på grund av fördröjda skatteinkomster

Ett belopp som motsvarar kommunernas uppskattade fördröjda skatteinkomster som föranleds av de år 2020 genomförda ändringarna i betalningsarrangemangen för beskattningen betalas till kommunerna år 2020. Motsvarande belopp ökat med det uppskattade beloppet av dröjsmålsränta som ska redovisas till kommunerna på grund av ändringarna i betalningsarrangemangen dras av från ersättningen för förlorade skatteinkomster som föranleds av ändringar i beskattningsgrunderna år 2021.

På grund av fördröjda kommunalskatteinkomster ersätts kommunerna med sammanlagt 422 miljoner euro, som betalas till kommunerna i proportion till utdelningen av kommunalskatten enligt debiteringen för 2020. På grund av fördröjda samfundsskatteinkomster ersätts kommunerna med sammanlagt 45 miljoner euro, som betalas till kommunerna i proportion till utdelningen av samfundsskatten för 2020. På grund av fördröjda fastighetsskatteinkomster ersätts kommunerna med sammanlagt 80 miljoner euro, som betalas till kommunerna i proportion till de uppskattade fastighetsskatterna år 2020. Minskningarna år 2020 görs på motsvarande grunder. Det uppskattade beloppet av dröjsmålsränta på grund av ändringarna i betalningsarrangemangen uppgår till 20 miljoner euro i fråga om kommunalskatten, till 2 miljoner euro i fråga om samfundsskatten och till 3 miljoner euro i fråga om fastighetsskatten.

På utbetalning och administration av ersättningar som avses i denna paragraf tillämpas 48 § 1 mom., 49 § 1 och 2 mom. samt 50—53 och 61—63 §. Bestämmelser om överklagande finns i 12 kap.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 2 april 2020

Statsminister

Sanna Marin

Kommunminister Sirpa Paatero